

गरवारे बालभवनची रौप्यमहोत्सवी वाट चाल

वीणा लिमये

आज १ सप्टेंबर २००९. आजपासून बरोबर २४ वर्षांपूर्वी म्हणजे १ सप्टेंबर १९८५ साली पुण्यात 'गरवारे बालभवन'ची सुरुवात झाली. त्यावेळी अवघ्या ८-१० मुलांनी सुरु झालेलं बालभवन श्रीमती शोभाताई भागवत यांच्या कुशल नेतृत्वाखाली विस्तारत गेलं आणि आज मुलांची संख्या ७००-८०० वर येऊन ठेपली.

खरं तर याचं बीज रोवलं गेलं होतं १९७९ साली! हे 'आंतरराष्ट्रीय बालकवर्ष' होतं. म्हणून त्यावेळचे महापालिका आयुक्त श्री. पु.सं. पाळंदे आणि प्रसिध्द उद्योगपती श्री. आबासाहेब गरवारे यांनी पुण्यातील मुलांसाठी बालभवन सुरु करण्याचे ठरवले. लगेचच पुणे महानगरपालिका आणि गरवारे ट्रस्ट यांच्यात करार झाला. त्याप्रमाणे सध्याची बालभवन वापरत असलेली २ एकर जागा त्यातील इमारतीसह 'मुलांना खेळण्यासाठी' म्हणून आरक्षित करण्यात आली. त्यावेळी केलेल्या केवढ्यातरी दूरदर्शी विचारामुळे आज या बीजाची गोड फळं पुणेकरांना चाखायला मिळत आहेत.

या २४-२५ वर्षांत घरांची अंगण हरवली, एकत्र कुटुंबजाऊन घर चौघांचं, खरंतरं तिघांचं झालं. या सगळ्यात मुलांच. मुक्त, स्वच्छंदी बालपण हरवेल की काय, अशी शंका वाटत असतानाच आम्हाला गरवारे बालभवनचं 'मायेचं अंगण' सापडलं.

बालभवनमध्ये मुलांच्या मानसिक, वैचारिक आणि शारीरिक विकासासाठी सहजतेने आणि सातत्याने प्रयत्न केले जातात. एखादी संस्था २४-२५ वर्षे सुरळीतपणे चालणं हाच खरं तर दुर्मिळ योग म्हणूनच 'आनंदी बालपण' याच एका मूल्याला केंद्रस्थानी ठेऊन गरवारे बालभवनने निःस्वार्थीपणे २५ व्या वर्षाकडे केलेली वाट चाल निश्चितच कौतुकास्पद आहे. ही २४ वर्षांची वाट चालकाही खूप सोपी होती असं नाही. बालभवनवर अनेक संकटं आली पण प्रत्येक वेळी बालभवनचं संचालक मंडळ, ताया, पालक, गरवारे ट्रस्ट आणि पुण्यातले समजस नागरिक यांनी ती परतवून लावली.

या २४ वर्षांचा मागोवा घेतला तर लक्षात येतं की हा बालभवनचा वृक्ष नुसताच वयानं वाढला नाही तर तो अतिशय निरोगी आणि सशक्त अशा अनेकानेक फांद्यांचा विस्तार तोलत

दिमाखात उभा आहे. मग त्यात मुलांसाठी उन्हाळी शिबिरं, वंचित मुलांसाठी ठिकठिकाणी घेण्यात येणारी शिबिरं, तायांसाठी प्रशिक्षण वर्ग - नवीन बालभवन सुरु करण्यासाठी त्यांना देण्यात येणारं प्रोत्साहन, मुलांसाठी सुरु केलेलं सुसज्ज असं पुस्तकालय यांचा समावेश करता येईल. या सर्व गोष्टींसाठीचं 'प्रेरणास्थान' असलेल्या बालभवनच्या संचालिका श्रीमती शोभाताई भागवत यांच्या अगदी पहिल्या दिवसापासूनच्या तळमळीच्या प्रयत्नाचं हे दृष्य स्वरूप आहे. हे सगळं घडू शकलं ते शोभाताईंच्या 'बालक-मित्र / Child friendly' अशा वृत्तीमुळे. बालभवनच मुख्य सूत्रच मुळी हे आहे.

बालभवनमध्ये एखादी व्यक्ती आली की येथे खेळणारी आनंदी मुलं बघून अतिशय प्रसन्न आणि सुखद आठवणी घेऊन जाते. खरोखरच मुलं बालभवनमध्ये स्वच्छंदीपणे मोकळा श्वास घेतात. शाळेतील, घरातील, रस्त्यावरील सगळी दडपणं निदान १ ॥ तास तरी मुलं पूर्णपणे विसरलेली असतात. याचे सगळे श्रेय बालभवनच्या प्रशिक्षित तायांना जाते.

नुकतंच बालभवनच्या तायांनी केलेल्या पहाणीत असं आढळून आलं की, बालभवनच्या कुठल्याही मुलाला 'स्वाईन फ्लू' किंवा तत्सम कुठलाही आजार या काळात झाला नव्हता. रोज मोकळ्या, तणावरहीत अवस्थेत मनसोक्त खेळण्याचा हा परिणाम असेल का? हा खरोखरच अभ्यासाचा विषय होऊ शकतो. असं हे बालपण खुलविणारं, जोपासणारं बालभवन पुण्याची 'शान' आहे. ते जपण्याऐवजी नाहीसं करण्याचा करंटेपणा नक्कीच घडू नये, नव्हे घडणारच नाही अशी आशा एक पालक, एक पुणेकर म्हणून मला वाटते.

२४ वर्षांपूर्वी जो द्रष्टेपणा आमच्या आधीच्या पिढीतल्या दोन दिग्गजांनी दाखवला, एक वसा त्यांनी विश्वासाने आमच्या हाती दिला तो वसा आम्ही सर्वांनी नीट जपून, जोपासून समर्थपणे पुढच्या पिढीकडे सोपवू तो तसाच जोपासत पुढे नेण्याचा कानमंत्र पुढच्या पिढीला देऊ. हीच या २५ व्या वर्षात पदार्पण करणाऱ्या गरवारे बालभवनला त्याच्या पुढील वाट चालीसाठी खरी शुभेच्छा ठरेल.

वीणा लिमये